

Contele ANDREI OLSUFIEV

Șalul negru

CORINT
BOOKS

Contele ANDREI OLSUFIEV

Șalul negru

Prefață de Filip-Lucian Iorga
Postfață de Alexandra Olsufiev

Traducere din franceză de Lia Decei

CORINT
BOOKS

—2021—

Coordonare editorială: Flori Bălănescu

Redactare: Dana Zămosteanu

Tehnoredactare: Valentina Dobrescu

Design copertă: Dan Mihalache

Pe coperta 1: Valentin Serov, *Portretul Sofiei Vladimirovna Olsufieva*,
1911, Muzeul de Arte Frumoase „A.S. Pușkin” din Moscova.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
EDITURII CORINT BOOKS.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OLSUFIEV, ANDRÉ

Șalul negru / contele Andrei Olsufiev ; pref. de Filip-Lucian Iorga ;
postf. de Alexandra Olsufiev; trad. din franceză de Lia Decei. - București :
Corint Books, 2021

ISBN 978-606-088-023-3

I. Iorga, Filip-Lucian (pref.)

II. Olsufiev, Alexandra (postf.)

III. Decei, Lia (trad.)

821.133.1

PREFAȚĂ

De când am lansat colecția „Istorie cu blazon”, fiecare dintre zecile de volume deja publicate a avut povestea lui. Au fost cărți pe care le-am căutat, pe care le-am așteptat, pe care le-am provocat, au fost și altele care ne-au găsit ele pe noi. *Șalul negru* are, însă, o istorie cu totul aparte. În urmă cu mai bine de un an, un om pe care îl admir, Tudor Verona, mi-a spus că auzise despre o carte de amintiri peste care ar merita să mă uit. Erau amintirile unui prieten al lui, rus alb, născut și crescut în România, evadat din România comunistă și stabilit cu decenii în urmă în Franța. Textul contelui Andrei Olsufiev, pentru că despre el era vorba, nu a fost chiar ușor de obținut. Contele lucrase multă vreme la cartea dedicată istoriei familiei lui de aristocrați ruși, o scrisese în limba franceză și încercase să o publice în Franța, existau mai multe versiuni ale textului. În cele din urmă, grație doamnei Martha Nicolescu, a ajuns la mine versiunea completă în limba franceză.

Nu știam exact la ce să mă aștept, autorul nu avea pretenții de scriitor, făcuse carieră în domeniul arhitecturii și fusese un talentat desenator, cunoscut în România anilor 1970 pentru splendidele coperti pe care le concepea. Știam însă că nu e ușor să propui cititorului român o carte despre o familie aristocratică rusă cu o istorie bogată, dar nu neapărat foarte cunoscută la noi. Mărturisesc și că

mă temeam de o cronică de familie prea stufoasă și lipsită de relevanță pentru cititorul provenit din afara familiei descrise. Am luat cu mine manuscrisul la țară, în vara lui 2020, și surpriza a fost totală.

Cartea este, într-adevăr, bine documentată și plină de detalii despre conții Olsufiev, una dintre cele mai ilustre familii aristocratice ale vechii Rusii. Este însă departe de a fi doar o cronică de familie. Destinele strămoșilor și rudelor autorului sunt reperi care ne conduc printr-o amplă frescă a istoriei Rusiei și chiar a istoriei Europei. De la Adam Olsufiev, om al Luminilor, pasionat de literatură și de artă, și apropiat al împărătesei Ecaterina cea Mare, până la tatăl autorului, rus alb refugiat în România din calea urgiei bolșevice, aveam sub ochi o carte pasionantă și fermecătoare, plină de umor, de autoironie și de melancolie. Personaje pline de viață, conace poetice, drame de neînchipuit, tihnă și haos, opulență și mizerie, rafinament și brutalitate. O lume aristocratică ajunsă la o strălucire și la un nivel de civilizație neegalate probabil nicăieri în lume, dar care avea să fie reprimată cu sălbăticie. Nici familia Olsufiev nu a fost ferită de loviturile Revoluției bolșevice și de drama exilului. Este foarte interesant și emoționant felul în care autorul însuși redescoperă parcă, odată cu noi, porțiuni rătăcite sau bine ascunse din trecutul propriei familii. Citind manuscrisul, am simțit că ar fi fost o impietate să păstrez încântarea doar pentru mine și sunt recunoscător Editurii Corint pentru că mi s-a alăturat în aventura scoaterii la lumină a unor pagini de istorie și de literatură de calitate. Îi sunt recunoscător și doamnei Lia Decei, pentru traducerea inspirată. Nu aș vrea să spun mai multe, pentru că textul își are secretele și darurile lui, de care vreau să vă las să vă bucurați în voie.

Mai spun doar că surpriza și bucuria descoperirii unei cărți bune mi-au fost amplificate de coincidența că Andrei Olsufiev este și descendent al prinților Trubețkoi.

În adolescență
mătușii
despre v
femei ai
scriitorul
cu gener
tti, Hasd
la prințu
alogist, c
Onu (O
plomați i
Onou av
Atena și
Antoine-
Elena O
Trubețko
Șahovsko
Rusiei în
lor albe c
Ecaterina
regăsit re
evocarea
din nou m
cel puțin
familie o
Istoria
întotdeau
mi-e per
Cu atât m
Totuși, nu
Țărilor R
crată și fr
tele Pave
prieten. I

În adolescență, am petrecut multe ore ascultând poveștile mătușii mele, Maria Străjescu (tanti Mița, pentru mine), despre vechiul neam boieresc al Străjeștilor, urmași prin femei ai familiei domnitoare Mavrogheni și înrudiți cu scriitorul Alexandru Vlahuță, cu pictorul Eustațiu Altini, cu generalul Gheorghe Makarovitsch, cu familiile Rosetti, Hasdeu și Codrescu. Ceva mai târziu aveam să aflu, de la prințul Mihai Dim. Sturdza, regretatul istoric și genealogist, că urmașii prin femei ai Străjeștilor, din neamul Onu (Onou), aveau să devină o adevărată dinastie de diplomați în Imperiul Rus și să fie înnobilați de țari. Mihail Onou avea să devină ministru plenipotențiar al Rusiei la Atena și să se căsătorească cu nepoata faimosului general Antoine-Henri baron de Jomini. La generația următoare, Elena Onou se va mărita cu prințul Vladimir Vladimirovici Trubețkoi, Alexandra Onou cu prințul Vsevolod Nicolaevici Șahovskoi, iar Constantin Onou, însărcinatul cu afaceri al Rusiei în SUA și ulterior cancelarul diplomatic al armatelor albe conduse de Denikin și Wrangel, se va căsători cu Ecaterina Butenev, fiica contelui Hreptovici-Butenev. Am regăsit reprezentanți ai familiilor Trubețkoi și Butenev și în evocarea contelui Andrei Olsufiev și m-am bucurat să fiu din nou martor al puterii de restituire, și chiar de restaurare, cel puțin la nivel moral și intelectual, pe care amintirile de familie o au.

Istoria ultimelor secole ne-a învățat să fim, dacă nu întotdeauna rusofobi, atunci cel puțin ruso-sceptici, dacă mi-e permisă folosirea unui astfel de termen improvizat. Cu atât mai mult cu cât comunismul a vorbit, la noi, rusește. Totuși, nu ar trebui să uităm că una dintre căile modernizării Țărilor Române a fost contactul cu ofițerimea rusă, aristocrată și franțuzită, dacă nu ar fi să ne amintim decât de contele Pavel Kiseleff, un aristocrat reformator care ne-a fost prieten. De asemenea, cu toate neajunsurile și amărăciunile

acelor alianțe, nu trebuie uitat că România și-a câștigat independența avându-i pe ruși drept aliați și că tot rușii au stat lângă ostașii români la Mărășești, în Primul Război Mondial. În fine, rușii înșiși au fost marile victime ale comunismului, de la familia imperială asasinată în mod bestial, până la ultimul culac persecutat. Cum ar arăta cultura europeană fără Tolstoi, Dostoievski sau Ceaikovski? Și cum ar arăta istoria aristocrației europene fără fastul, gloria, excesele, rafinamentul, sensibilitatea și bravura aristocrației ruse?

Mi se pare evident că nu putem scrie o istorie a aristocrației care să-i ignore pe Andrei Bolkonski, pe Natașa Rostova, pe Levin sau pe Kitty. Conteul Andrei Olsufiev coboară din acest univers și ne dăruiește un fragment din istoria pasională și subtilă a aristocrației ruse. Însă Andrei Olsufiev nu este doar un rus refugiat în Franța. El este și un român, născut și crescut aici, atașat de țara care i-a adăpostit familia și descendent al mai multor familii boierești românești. Conteul Olsufiev este urmaș al familiilor Rosetti-Roznovanu, Ghika, Balș, Cantacuzino, Sturdza, Racoviță, Mavrocordat, descendent direct al domnitorilor Gheorghe Ghika și Grigore I Ghika, și, prin familia Hrisoscoleo, descendent direct al lui Ștefan cel Mare și Sfânt însuși!

Am vorbit de câteva ori la telefon cu Andrei Olsufiev și am schimbat mai multe mesaje e-mail. Din păcate, autorul acestei cărți a trecut la cele veșnice în luna iulie 2021, înainte de a-și vedea cartea apărută, dar știind că aceasta se afla în lucru la editură. În ultimele săptămâni am corespondat intens cu fiica lui, avocata Alexandra Olsufiev, care locuiește în Franța. Am rugat-o să scrie un scurt text despre tatăl ei și am avut o nouă și plăcută surpriză atunci când am primit postfața amplă și emoționantă care completează în modul cel mai potrivit cartea lui Andrei Olsufiev.

Povestea
crației rus

Vă inv
memoriei
îvinge m

Povestea familiei Olsufiev și a lumii greu încercate a aristocrației ruse merge mai departe.

Vă invit acum să vă lăsați învăluiți în șalul negru al memoriei, cel care ne poate lumina sufletele și care poate învinge moartea.

FILIP-LUCIAN IORGA

Istoria cu blazon este istoria elitelor autentice. Este povestea unei lumi care a strălucit prin stil, prin inteligență, bun-gust și subtilitatea conversației din saloane. Este istoria unor oameni care au fost binecuvântați nu numai cu avere și ranguri, ci și cu patriotism, spirit de sacrificiu și simțul datoriei.

Studii istorice, jurnale, memorii, monografii, evocări, literatură „cu ștaif”, reeditări sau mărturii inedite ne vor ajuta să recuperăm istoria dramatică și plină de farmec a vechilor elite românești sau de pe altă meleaguri.

Purtați de dorința de a ne aminti cine suntem, să deschidem vechile cufere rămase de la bunici, să suflăm praful de pe blazon și să-l purtăm, cu mândrie, pe o carte.

Șalul negru

„Ultima mea amintire cu tatăl meu. Era la spital deja de câteva săptămâni. Nu mai putea să vorbească. Îi adusesem radioul. Deodată, mi-a luat mâna și a întors-o. Nu am înțeles ce încerca să-mi spună. Privirea îi strălucea, poznaș. Și am înțeles. Dansam! La radio se auzea valsul din *Lacul lebedelor* de Ceaikovski. Nu mai eram în camera tristă și cenușie de la Versailles, eram la Moscova, într-o sală de bal strălucind în mii de lumini, și valsam, și valsam. Vestea publicării acestei cărți a fost una dintre imensele bucurii ale sfârșitului vieții sale.”

ALEXANDRA OLSUFIEV

„Andrei Olsufiev nu este doar un rus refugiat în Franța. El este și un român, născut și crescut aici, atașat de țara care i-a adăpostit familia și descendent al mai multor familii boierești românești. Conte Olsufiev este urmaș al familiilor Rosetti-Roznovanu, Ghika, Balș, Cantacuzino, Sturdza, Rașoviță, Mavrocordat; descendent direct al domnitorilor Gheorghe Ghika și Grigore I Ghika, și, prin familia Hrisoscoleo, descendent direct al lui Ștefan cel Mare și Sfânt însuși.”

FILIP-LUCIAN IORGA

Carte recomandată de

Historia

ISBN: 978-606-088-023-3

www.edituracorint.ro